

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΘ' (ΕΣΑΜΗΝΟ Α')

Ἀθήνα, 1 τοῦ Θεριστῆ 1922

ΑΡΙΘ. 762 (ΦΥΛ. 11)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΘ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ : Τὰ ἐπιτάφια ρόδα.

ΖΑΝ ΖΩΡΕΣ : Τολστόης.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ : Κριτικὲς σελίδες : Οἱ σκιάβοι
στὰ δεσμά τους.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ : Σημείωμα.

Ν. ΚΟΝΕΜΕΝΟΣ : Παρουσίαις τοῦ Cervantés.

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ : Ἐτυμολογικά : Μουρλός.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ : Ἀνατολίτισσα.

Ο ΝΟΥΜΑΣ : Φαινόμενα καὶ ΠΡΑΓΜΑΤΑ.

ΜΗΤΣΟΣ ΑΝΘΕΜΗΣ : Τὸ κρῖμα. (συνέχεια)

ΝΑΣΟΣ ΧΡΗΣΤΙΑΔΗΣ : Πεπρωμένα.

ΠΕΤΡΟΣ ΠΙΚΡΟΣ : Σὰν Παραμύθι.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ : Νέα βιβλία.

— Περιοδικά. — Χωρὶς γραμματόσημο.

ΤΑ ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΡΟΔΑ*

Τῆς Διίλικας μου

1

Κάποιος ἦρθε καὶ σοῦ μίλησε
Τὸ βραδάκι αὐτὸ τοῦ Μάη.
Σὰ μανούλα, λές, σὲ φίλησε,
Σὰν πατέρας σοῦ γελάει.

Παιγνιδιάρης καὶ σὲ πλάνεψε
κι ὅπως εἰσουνα μικρούλα
τις χαρὲς ὅλες σοῦ ὀρφάνεψε
στὴ μισόκλειστη καρδούλα.

Κι ὅπως σ' ἄγγιξε τὸ χέρι του,
σὰ δικό μου νᾶειταν χᾶδι,
ἀκριβὸ σὲ πῆγε ἀστέρι του
τ' ἀνοιξιάτικο τὸ βράδυ.

Τραγικὴ στιγμὴ! — Δὲ νιώσαμε
Τὸ ἀπαλὸ φτερούγισμά του.
Καὶ τὰ ρόδα, ποῦ σοῦ στρώσαμε
Δὲν τὰ λέγαμε θανάτου.

Λέω τὸ γέλιο σου λουλούδισε
Κ' ἕνας κύκνος ἦρθε πλαί,
μυστικά καὶ σὲ τραγούδησε
καὶ σὲ πῆρε καὶ σὲ πᾶει...

(*) Τὰ παραχαρτικὰ αὐτὰ τραγούδια, τὰ ἐμπνεύστηκε ὁ ποιητὴς ἀπὸ τὸ θάνατο τῆς Διίλικας του.

2

Τὰ μάτια μου δὲ γύρισαν ἀπάνω
παρηγοριὰ ζητώντας τοῦ χαμοῦ σου.
Φαρμάκι τῆς ζωῆς μου θὰ τὴν κάνω
τὴν πίκρα τοῦ μεγάλου σπαραγμοῦ σου.

Ἄδικημένη γέννα τοῦ ἔρωτά μου,
τὸ θάνατό σου ἀγκρίκησα μιὰ πίστη.
Τὸ χέρι ἐνὸς φονιά Παντοδυνάμου
Τὸ μίσησε ἡ καρδιά μου καὶ τ' ὀργίστη.

Κάλλιο τυφλὴ μιὰ Μοῖρα νὰ μὲ ὀρῖζει,
φίδι, τριπλά, καὶ ὁ πόνος νὰ μὲ ζώνει,
παρὰ τὸ νοῦ μου ἡ σκέψη ν' ἀσκημῖζει
κάποιου Θεοῦ μου, ποῦ ἄκαρδα σκοτώνει.

Μοῦ φτάνει ὁ Πόνος. — Ἄλλο δὲ γυρεύω.
κι ὅσο νὰ πᾶς μακρὰ γιὰ νὰ σὲ σῶνω.
Τῆς ὑπαρξῆς μου τώρα τὸ Πιστεύω
στὸ μαῦρο ἀπάνω μνήμα σου διπλώνω.

Κι ὁ Πόνος, ὁ Θεός. — Μιὰ θλίψη ἡ Μοῖρα.
Τί ἄλλο κρύβει τὸ ἄπειρο, ποῦ θέλω;
Καθὼς τοῦ ἀγνώστου κάποτε σὲ πῆρα,
σὰ χρωστιμιὸ παλιὸ σὲ ξαναστέλλω.

Λιγὴ ἡ ψυχὴ συντρίμματα καὶ πέφτει.
καθὼς πατάει ξερὴ τὸ ἀγρίμι χλόη.

Μὰ τί νὰ πῶ ; Ἕνας λόγος δὲ μοῦ πέφτει
τὸ τραγικὸ σὰ χτύπητε ρολόι . . .

Λύσσα ἢ βλασιήμια.—Σκύβω καὶ μακραίνω,
Κι ὅπου σταθῶ ἀγροικῶ τὴ σύντροφιά σου.
Μὲ τι πού ζῶ καὶ σκέφτομαι καὶ κραίνω
πῶς ν' ἀναστήσω λέω τὴν ὁμορφιά σου :

ὦ ! παραγμέ, πού ἐλπίδα δέ σου μένει,
κι οὔτε καιροὶ σὲ δέχονται, οὔτε τόποι !
Μόνο ἡ ἀγάπη ξαίρει ν' ἀνασταίνει
δ,τι Θεοὶ σκοτώσανε κι ἀνθρώποι.

Κ' εἶμαι ὁ τρανός.—Ὁ πλάστης· Δὲ γυρίζουν
τὰ μάτια μου ψηλά νὰ ζητιανέψουν.
Στὸν πόνο, σὰ σὲ μάρμαρο σκαλίζουν.
Κλαῖνε, προσμένουν, ὄχι νὰ πιστέψου ν !

3

Μὰ μὴν τοῦ λέτε, πικρόλογες γιαγιάδες,

συνηθισμένο τοῦ πόνου μοιρολόι.
Καὶ σεῖς οἱ σιδηρόκαρδοι παπάδες,
πού ἀταίριαστα τοῦ στέκεστε στὸ μπόι,

Μὴν τοῦ χαλάτε σκληρὰ τὴν ὁμορφιά του,
γύρω σὲ τέτοιο λουλοῦδι ἐσεῖς κοράκοι.
Τὸ φῶς ἄς μένει μονάχα συντροφιά του.
Κι ἄς φτάνει θρηῆνος καὶ κλάμα τ' ἀγεράκι.

Κι ἄς πέσουν τ' ἄστρα στολίδια του.—Τριγύρα
στὰ λιγωμένα ματάκια, τὰ γελάκια.
Διῶξετε ἀπὸ πάνω τὴ στρίγγλα του τὴ Μοῖρα,
χρυσὰ νὰ στήσω στὸν ἔπνο του ἀγγελάκια.

Ἔτσι νὰ φύγει σιγὰ σὰ χελιδόνι . . .
Καὶ τὴ φωλιά του κοντὰ μου ποῦχε χίσει
φιλιά, ἢ λαχτάρω, καὶ χάρδια μου ἄστη στρώνει,
μὴν τὸ γελάσω καὶ πάλι μοῦ γυρίσει . . .

ΑΘ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ

ZAN ZOREZ

Τ Ο Λ Σ Τ Ο Η Σ

Ἀπὸ τίς Pages choisies τοῦ Ζαρές πού τώρα βγήκανε
σὸ Παρίσι. Ὑπέροχη διάλεξη πού τὴν εἶπε ὁ ἀλη-
σιμῶντος Γάλλος ἀρχηγὸς καὶ ξεχωριστὸς λογοτέχνης
στὴν Τοιλούζη, λίγους μῆνες μετὰ τὸ θάνατο τοῦ
Τολστόη. Δίνει τὸ χαρακτηρισμὸ τῆς φιλοσοφικῆς δι-
δαχῆς τοῦ Ρώσου φιλοσόφου, ξετάζοντας καὶ βρί-
σκοντας τὰ αἰτία τῆς ἠθικῆς κρίσης ποῦ γινε μέσα του
καὶ τὸν ἀνάγκασε, ἀφήνοντας τὴν καθαρὴ λογοτεχνία,
νὰ γίνε ἀπόστολος μιᾶς νέας φιλοσοφίας πού βασιζό-
τανε πάνω στὴ χριστιανικὴν ἀγάπη.

Πολὺ μεγάλη θῆτανε ἡ στεναχώρια μου, ἂν εἶ-
μουν ἀναγκασμένος μὲς σὲ λίγο χρονικὸ διάστημα
ποῦχω στὴ διάθεσή μου νὰ περιλάβω, ἢ κι ἀπλὰ νὰ
δοκιμάσω νὰ περιλάβω ὅλο τὸ νόημα τοῦ ἔργου καὶ
τῆς σκέψης τοῦ μεγάλου Τολστόη, ὅλες τίς περιπλο-
κὲς τῆς ζωῆς του. Μεγάλο σ' ἔχταση εἶναι τὸ ἔργο
του, καὶ προπάντων ἡ προσωπικότητά τοῦ Τολστόη
εἶναι πολὺ ἀψηλὴ μαζὶ καὶ πολὺ περιπλοκὴ. Αὐτὸς ὁ
ἄνθρωπος μὲ τὴν τόση του ἐπίδραση στὸ πνεῦμα καὶ
στὴ ζωὴ ὅλων τῶν λαῶν ἔρριψε ὡς τὸ τέλος ἕνας
σλάβος, μοναδικὰ καὶ βαθιὰ ρουσσος, κ' ἡ σκέψη
του δὲν μπορεῖ νὰ βρεῖ καμμιά θέση στὰ πλαίσια
τῆς δυτικῆς σκέψης. Τὸν ἄνθρωπο αὐτόν, πού ἀνα-
σῆκωσε τὰ εὐγενικότερα ἀνθρώπινα πάθια, καμμιά
θρησκεία, καμμιά μερίδα, καμμιά τάξη δὲν μπορεῖ

νὰ τὸν πάρει ὀλίγωρο μὲ τὸ μέρος της. Κι αὐτὸς
πού κήρυξε σὰ θεμελιώδη δόγμα τὴν παγκόσμιαν
ἀγάπη, τὴ βαθιὰν ἐπικοινωνία τῶν ψυχῶν, ἔζησε
ὅλη του τὴ ζωὴ σ' ἄγρια καὶ περὶφανῆ ἀπομόνωση.
Εἶν' ἕνας χριστιανὸς κ' ἕνας ἐπαναστάτης, ἕνας ἐπα-
ναστατὴς ἀντίθετος πρὸς ὅλες τίς ὀργανωμένους ἐπανα-
στατικὰς μερίδες, ἕνας χριστιανὸς ἐπαναστατημένος
ἐναντία στὰ θάματα καὶ στὶς Ἐκκλησιές. Εἶναι ἀπὸ
μιὰ βέβαιη ἀποψη ἕνας θαυμαστὸς ἀνακαινιστὴς
πού μπροστὰ του κ' οἱ σοσιαλιστὲς—ἐπαναστάτες ἀ-
κόμα σοῦ φαίνονται κάποτε γεμάτοι ἀπὸ δειλία κι
ἀπὸ ἰδέες τῆς ρουτίνας. Καὶ μαζὶ, πολλὰ χαρακτηρι-
στικὰ τῆς σκέψης του καὶ τῆς ψυχῆς του τονε δει-
χνουν ἄνθρωπο τοῦ περασμένου. Καὶ σὲ κάνει νὰ
συλλογιέσαι κάποιες ἀπὸ τίς μυστικὲς σκολὲς τῶν
πρώτων αἰώνων τοῦ χριστιανισμοῦ, τοὺς ἐρημίτες ἐ-
κείνους λόγου χάρι πού, λέγοντας πῶς εἶναι οἱ πρό-
δρομοὶ τοῦ ἔρχομοῦ τοῦ ξαναγεννημένου Χριστοῦ
στὴ γῆ, κόβανε κάθε δεσμὸ μὲ τὴν κοινὴ ζωὴ. Δὲν
εἶναι λοιπὸν ἡ λεπτόλογη ἀνάλυση τῆς περιπλοκῆς
αὐτῆς ψυχῆς πού θὰ δοκιμάσω νὰ κάνω. Θὰ πε-
ριοριστῶ σήμερα νὰ δείξω τὸ χαρακτηριστικὸ ἐ-
κεῖνο πού εἶτανε τὸ σπουδαιότερό της, τὴν ἠθικὴ
καὶ θρησκευτικὴ δύναμή της, τὴν ἐπιθυμία ὄχι πιά
τοῦ σκετικὰ καλύτερου, μὰ τοῦ ἀπόλυτου τέλειου, πού